

RP 171/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd ändras. Genom den föreslagna lagen genomförs den omarbetade versionen av Europaparlamentets och rådets direktiv om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

Syftet med det omarbetade direktivet är att säkerställa att mottagningsvilkoren i medlemsstaterna blir enhetligare. De gällande na-

tionella bestämmelserna motsvarar huvudsakligen det ändrade direktivet, men föreslås ändå bli kompletterad vad gäller bedömning av de särskilda behov personer i utsatt ställning har, inkvartering av personer som söker internationellt skydd samt företrädare för barn utan vårdnadshavare, så att den bättre stämmer överens med de ändrade bestämmelserna i direktivet.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Mottagandedirektivet	3
2.2 Lagstiftning och praxis	3
2.3 Genomförande av direktivet i andra medlemsstater	3
2.4 Bedömning av nuläget	3
Kapitel I: Syfte, definitioner och tillämpningsområde	3
Kapitel II: Allmänna bestämmelser om mottagningsvillkor	5
Kapitel III: Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor	9
Kapitel IV: Utsatta personer	9
Kapitel V: Överklagandeförfarande	14
Kapitel VI: Åtgärder för att effektivisera mottagningssystemet	16
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	16
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	17
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	17
DETALJMOTIVERING	18
1 LAGFÖRSLAG	18
2 IKRAFTTRÄDANDE	19
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT ELAGSTIFTNINGSORDNING ...	19
LAGFÖRSLAG	20
Lag om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd	20
BILAGA	22
PARALLELLTEXT	22
Lag om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd	22

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Syftet med propositionen är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning), nedan *mottagandedirektivet*. Genom mottagandedirektivet omarbetades rådets direktiv av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna, nedan *det tidigare mottagandedirektivet*.

Mottagandedirektivet ingår i rättsaktspaketet för ett gemensamt europeiskt asylsystem, genom vilket man strävar efter ett gemensamt asylförfarande inom hela unionen. Syftet med mottagandedirektivet är att ytterligare harmonisera och förbättra mottagningsvillkoren för personer som söker internationellt skydd.

Mottagandedirektivet medför endast smärre ändringar i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011, nedan *mottagandelagen*). De finska mottagningsvillkoren motsvarar redan kraven i direktivet. De ändringar som behöver göras handlar om att precisera bestämmelserna.

De bestämmelser i mottagandedirektivet som rör förvar och som kräver ändringar i den nationella lagstiftningen bereds i ett separat författningsprojekt om tagande i förvar. Regeringspropositionen som rör detta kommer att överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2014.

2 Nuläge

2.1 Mottagandedirektivet

Mottagandedirektivet offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 29 juni 2013 (EUT 29.6.2013, L 180/96).

De artiklar som har ändrats är 2, 3, 5, 6, 7, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 och 28. De ändringar i den nationella lagstiftningen som förutsätts av de bestämmelser i mottagandedirektivet som ändrats i samband med omarbetningen ska enligt artikel 31 i direktivet sättas i kraft senast den 20 juli 2015.

2.2 Lagstiftning och praxis

Finland genomförde det tidigare mottagandedirektivet nationellt genom lagen om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (362/2005) som trädde i kraft den 10 juni 2004. Lagen i fråga har sedermera upphävts, och motsvarande bestämmelser finns nu i mottagandelagen. Största delen av ändringarna i mottagandedirektivet är preciseringar av befintliga bestämmelser. De bestämmelser i direktivet som rör underåriga, ensamkommande barn och bedömning av utsatta personers särskilda mottagandebehov har kompletterats. Ändringarna motsvarar den praxis som redan tillämpas i Finland och motiveringarna till mottagandelagen (RP 266/2010 rd). Den nationella lagstiftningen behöver närmast preciseras.

2.3 Genomförande av direktivet i andra medlemsstater

Genomförandet av direktivet i andra medlemsstater har inte kunnat utredas i detalj eftersom genomförandet, när denna regeringsproposition bereds, inte har slutförts i nästan någon medlemsstat. Information om hur genomförandet av mottagandedirektivet framskrider i andra medlemsstater har inhämtats vid två möten som kommissionen ordnat för kontaktkommittén. Ett flertal medlemsstater har meddelat att de lämnar eventuella förslag på lagändringar till sina parlament under hösten 2014 eller senast våren 2015.

2.4 Bedömning av nuläget

Kapitel I: Syfte, definitioner och tillämpningsområde

Artikel 2. Ur artikeln med direktivets definitioner har strukits det gamla led a, där det hänvisades till Genèvekonventionen, och i det nya led a definieras nu ansökan om internationellt skydd, som har ersatt definitionen av asylansökan i led b. Definitionen av asyl-

sökande och sökande i det tidigare direktivets led c har ersatts med definitionen av sökande i led b. Ur definitionen av sökande och asylsökande har ordet asylsökande strukits, eftersom sökande i det nya direktivet avser personer som ansöker om internationellt skydd. Begreppet internationellt skydd definieras i 3 § 13 punkten i utlänningslagen, och person som söker internationellt skydd definieras i 3 § i mottagandelagen. Ändringen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Definitionen av familjemedlemmar i led c (tidigare led d) har kompletterats så att som familjemedlemmar räknas fadern, modern eller annan vuxen som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för sökanden, om sökanden är underårig och ogift. Enligt 37 § 1 mom. i utlänningslagen är en familjemedlem vårdnadshavare till ett minderårigt barn som är bosatt i Finland. Enligt 3 mom. kan ett sådant barn även jämföras med ett barn som barnets vårdnadshavare de facto har vårdnaden om och som är i behov av faktisk omvårdnad den dag då ansökan om uppehållstillstånd avgörs, men angående vars vårdnadsförhållande det inte kan fås någon officiell utredning. Bestämmelsen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I det nya led d finns en ny bestämmelse med en definition av underårig. Som underårig anses en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år. Bestämmelsen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Led g (tidigare led j) om materiella mottagningsvillkor har preciserats så att bidrag kan ges i form av inkvartering, mat, kläder, ekonomiskt bidrag eller kuponger, som alla även tidigare nämnts i ledet, eller också i form av en kombination av dessa. Uttrycket ”dagpenning” som tidigare användes har i ledet ersatts med uttrycket ”dagersättning”. Enligt 13 § i mottagandelagen avses med mottagningstjänster bland annat inkvartering samt mottagnings- och brukspenning. Storleken på mottagnings- och brukspenningen påverkas bland annat av om också måltider erbjuds inom ramen för mottagningstjänsterna. Ändringen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I det nya led j finns en ny definition av företrädare. Med företrädare avses en person eller organisation som av behöriga organ utsetts för att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfarandena enligt direktivet, för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt. Om en organisation utses till företrädare ska den utse en person som ansvarig för att uppfylla företrädarens ansvar för det ensamkommande barnet. I kap. 5 i mottagandelagen bestäms om företrädande av barn utan vårdnadshavare. Enligt 39 § ska det utan dröjsmål utses en företrädare för barn som söker internationellt skydd, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Företrädaren förordnas av tingsrätten på ansökan av förläggningen. Företrädaren för enligt 41 § vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen, 17 § och 18 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen samt i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Ändringen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I det nya led k finns en ny definition av sökande med särskilda mottagandebehov. En sökande med särskilda mottagandebehov är en person som räknas som utsatt i enlighet med artikel 21 i direktivet och som behöver särskilda garantier för att kunna tillvarata de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som anges i direktivet. Också det tidigare mottagandedirektivet innehåller bestämmelser om personer med särskilda behov. Bestämmelser om utsatta personer finns i kapitel IV i direktivet. Bestämmelser om personer i utsatt ställning finns i mottagandelagens 6 §, enligt vilken de särskilda behov som beror på den sökandes särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, ska beaktas vid tillämpningen av lagen. I 5 § i mottagandelagen finns bestämmelser om tillämpning av lagen på barn. Enligt paragrafen ska särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa och barnets utveckling och hälsa. Vid bedömningen av barnets bästa ska bestämmelserna om bedömning av barnets bästa i barn-

skyddslagen (417/2007) beaktas. En definition av sökande med särskilda mottagandebestånd behövs inte införas i mottagandelagen.

Artikel 3. Bestämmelsen om direktivets tillämpningsområde har preciserats genom att man utöver medlemsstatens territorium och gräns också nämner dess territorialvatten och transitområden. Enligt 94 § i utlänningslagen behandlas vid asylförfarandet en ansökan som företetts för en myndighet vid finska gränsen eller på finskt territorium och som grundar sig på ett behov av internationellt skydd. Den hänvisning till territorialvatten som införts i artikeln bör i enlighet med FN:s havsrättskonvention förstås så att direktivet, på det sätt som avses i konventionen, tillämpas på de områden som omfattas av en kuststats suveränitet, med andra ord på inre vatten och på territorialhav. Tillägget till direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Kapitel II: Allmänna bestämmelser om mottagningsvillkor

Artikel 5. I artikeln bestäms om information om fastställda förmåner och vilka skyldigheter sökandena ska fullgöra för att komma i åtnjutande av mottagningsvillkoren. Artikel 5.2 har preciserats så att medlemsstaterna ska se till att den information som nämns i artikeln ges på ett språk som den sökande förstår eller rimligtvis kan förväntas förstå. I det tidigare mottagandedirektivet skulle informationen så långt som möjligt ges på ett språk som de sökande rimligtvis kan förväntas förstå. Enligt 15 § i mottagandelagen ska sökanden få uppgifterna på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att han eller hon förstår. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 6. I artikeln om dokumentation har införts en ny punkt 6 enligt vilken medlemsstaterna inte får ställa krav på onödig eller oproportionell dokumentation eller andra administrativa krav på sökande innan de ges de rättigheter som de tillförsäkras enligt direktivet enbart av det skälet att de ansöker

om internationellt skydd. Enligt 14 § i mottagandelagen får alla som söker internationellt skydd mottagningsstjänster, och tjänsterna begränsas inte på det sätt som nämns i punkten. Den nya bestämmelsen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 7. Ur artikeln om bosättning och rörelsefrihet har strukits den tidigare punkt 3, enligt vilken medlemsstaterna, om så är nödvändigt på grund av exempelvis rättsliga skäl eller skäl som avser allmän ordning, får kvarhålla en asylsökande på en bestämd plats i enlighet med deras nationella lagstiftning. I mottagandelagen finns inga sådana vistelsebegränsningar, och ändringen i artikeln föranleder således inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 14. Bestämmelser om underårigas skolgång och utbildning fanns i det tidigare direktivet i artikel 10, enligt vilken medlemsstaten får föreskriva att tillträdet ska begränsas till att gälla det offentliga utbildningsväsendet. Ordet "utbildningsväsendet" har ersatts med ordet "utbildningssystemet". Definitionen av underårig har strukits ur artikeln och ingår nu i artikel 2. Enligt artikel 14.2 ska tillträde till utbildningssystemet ges senast tre månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnats in. Ur artikeln har strukits möjligheten att förlänga perioden till ett år när en särskild utbildning erbjudits för att underlätta tillträdet till utbildningssystemet. Bestämmelsen att förberedande undervisning, inklusive språkundervisning, ska tillhandahållas för underåriga när det är nödvändigt för att underlätta deras tillträde till och deltagande i utbildningssystemet har införts i artikel 14.2. Formuleringen i artikel 14.3 har preciserats så att den är bindande. När tillträde till utbildningssystemet enligt punkt 1 inte är möjligt på grund av den underåriges särskilda situation ska medlemsstaten i fråga erbjuda annan form av undervisning.

Enligt 16 § i grundlagen har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning och utfärdas bestämmelser om läroplikten genom lag. Enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) är barn som är varaktigt bosatta i Finland läropliktiga. Kommunen är på basis av 4 § i lagen om grundläggande

gande utbildning skyldig att för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område ordna grundläggande utbildning samt förskoleundervisning året innan läroplikten uppkommer. I lagen om grundläggande utbildning definieras inte närmare vem som anses bo på kommunens område. Bestämmelsen i 4 § i lagen om grundläggande utbildning förutsätter att barnet bor på kommunens område, men det behöver inte vara fråga om stadigvarande eller permanent boende. Bestämmelserna i 16 § i grundlagen och 4 § i lagen om grundläggande utbildning garanterar grundläggande utbildning för alla barn som på ett sådant sätt vistas i kommunen att de kan anses bo där. Ändringen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 15. Bestämmelser om sysselsättning fanns i det tidigare direktivet i artikel 11. I artikel 11.1 föreskrevs att medlemsstaterna ska fastställa en tidsperiod som börjar löpa från och med den dag då asylansökan lämnats in och under vilken en sökande inte ska ha tillträde till arbetsmarknaden. Denna bestämmelse har strukits. I artikel 11.2 föreskrevs tidigare att medlemsstaterna ska besluta på vilka villkor sökanden kan beviljas tillträde till arbetsmarknaden, om ett beslut i första instans inte har fattats ett år efter det att ansökan lämnats in och denna försening inte kan tillskrivas den sökande. I den omformulerade artikel 15.1 föreskrivs nu att medlemsstaterna ska se till att sökande har tillträde till arbetsmarknaden senast nio månader efter det att de har lämnat in ansökan om ett beslut i första instans av den behöriga myndigheten inte har fattats och förseningen inte kan tillskrivas den sökande. I den omformulerade artikel 15.2 föreskrivs att medlemsstaterna, i enlighet med nationell rätt, ska besluta på vilka villkor sökanden kan beviljas tillträde till arbetsmarknaden, samtidigt som det säkerställs att sökanden får faktiskt tillträde till arbetsmarknaden.

Enligt 81 § 2 mom. i utlänningslagen har en utlänning, efter att ha sökt internationellt skydd, rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd då han eller hon har ett giltigt resedokument som berättigar till gränsövergång och då han eller hon har vistats i landet i tre månader. Om sökanden inte har ovannämnda resedokument har sökanden rätt att förvärvs-

arbeta utan uppehållstillstånd då han eller hon har vistats i landet i sex månader. Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § i lagen om likabehandling (21/2004) får ingen diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt 2 § tillämpas lagen på såväl offentlig som privat verksamhet när det är fråga om bl.a. anställningskriterier, arbetsförhållanden eller anställningsvillkor. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 17. Allmänna bestämmelser om materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård fanns i det tidigare direktivet i artikel 13. Nu finns de i artikel 17. Artikel 17.2 har ändrats så att medlemsstaterna ska se till att de sökande ges en rimlig levnadsstandard som säkerställer deras uppehälle och skyddar deras fysiska och psykiska hälsa. Tidigare hänvisades i artikeln till en levnadsstandard som täcker behoven i fråga om hälsa och uppehälle. I artikel 17.5 har införts en bestämmelse enligt vilken beloppen av de bidrag som erbjuds i form av ekonomiskt bidrag eller kuponger ska bestämmas utifrån den eller de nivåer som medlemsstaten i fråga fastställt antingen genom lag eller praxis i syfte att säkerställa en rimlig levnadsstandard för de egna medborgarna. Medlemsstaterna får behandla sökande mindre gynnsamt än de egna medborgarna i detta avseende, särskilt om stödet delvis tillhandahålls in natura eller om syftet med dessa nivåer, när de tillämpas för de egna medborgarna, är att säkerställa en levnadsstandard som är högre än den som fastställs för sökande enligt direktivet.

Enligt 19 § i mottagandelagen beviljas mottagningspenning personer som söker internationellt skydd i syfte att trygga den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt för att främja personens möjligheter att klara sig på egen hand, om personen är i behov av stöd och inte kan få sin försörjning genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller henne eller på något annat sätt. Mottag-

ningspenningens grunddel täcker utgifter för kläder, ringa avgifter för hälso- och sjukvård, utgifter för användning av lokaltrafik och telefon samt andra motsvarande utgifter som hänför sig till en persons och familjs dagliga uppehälle samt utgifter för kost i de fall där förläggningen inte ordnar måltider. Den kompletterande mottagningspenningen täcker utgifter som ansetts behövliga på grund av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden. I 20 § föreskrivs om mottagningspenningens belopp. Beloppet påverkas bland annat av om sökanden är ensamstående eller bor tillsammans med sin familj samt av om förläggningen erbjuder måltidsservice. Inkomsterna och tillgångarna för en person som ansöker om mottagningspenning och för personens familj beaktas vid beviljandet av mottagningspenning på det sätt som bestäms i lagen om utkomststöd (1412/1997). Enligt 21 § beviljas barn utan vårdnadshavare brukspenning om förläggningen ordnar fullt uppehälle. Enligt 22 § justeras mottagningspenningens och brukspenningens belopp enligt bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Enligt 26 § i mottagandelagen har personer som söker internationellt skydd rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som föreskrivs i 50 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) samt rätt till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga. Ändringen i direktivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 18. I artikeln föreskrivs om närmare bestämmelser om materiella mottagningsvillkor. Bestämmelserna fanns tidigare i artikel 14.

I artikel 18.1 a nämns nu, i enlighet med bestämmelsen om tillämpningsområde i artikel 3, ansökan om internationellt skydd som lämnats in i transitområden. I artikel 18.1 b om tillräcklig levnadsstandard har den svenska ordalydelsen, i motsats till den finska, inte ändrats. Ändringarna föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I artikel 18.2 finns en ändring enligt vilken bestämmelserna om inkvartering inte påverkar förhållandena för förvar. Ändringen beror på att nya artiklar 8–11 om förvar har införts

i direktivet. Dessa nya artiklar beaktas i en separat regeringsproposition om tagande i förvar.

I artikel 18.2 a om skydd för familjelivet har den svenska ordalydelsen, i motsats till den finska, inte ändrats. Enligt 16 § 1 mom. i mottagandelagen ska inkvarteringen ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill. Ändringen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 18.2 b om rätten att kommunicera har preciserats så att de sökande har rätt att kommunicera med berörda nationella och internationella organisationer och organ. Artikel 18.2 c (i det tidigare direktivet artikel 14.7) har preciserats. I artikeln föreskrivs att sökandes juridiska rådgivare och representanter för de organisationer som nämns i artikeln ska ges tillträde till anläggningar för att biträda sökande. I artikeln nämns nu även att familjemedlemmar ska ges tillträde till anläggningarna. I Finland är förläggningarna öppna, och sökandenas rätt att kommunicera begränsas inte i mottagandelagen. Ändringen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt den nya artikel 18.3 ska medlemsstaterna ta hänsyn till särskilda faktorer som avser ålder och kön, och till utsatta personers situation i förhållande till andra sökande inom anläggningar och förläggningar. Enligt 6 § i mottagandelagen ska vid tillämpningen av lagen de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd. Enligt motiveringen till paragrafen ska inkvarteringen och andra mottagningsstjänster ordnas så att personer i utsatt ställning känner sig så trygga som möjligt. Den utsatta ställningen ska tas i beaktande också vid handledning och rådgivning, och vid behov ska en person i utsatt ställning hänvisas till lämplig vård. Vid inkvarteringen beaktas i praktiken alltid även sökandens kön, även om detta inte nämns i mottagandelagens 16 § om inkvartering. Det föreslås att paragrafen i detta avseende kompletteras genom att nuvarande praxis tas in i lagen i enlighet med vad som framförs nedan.

I den nya artikel 18.4 (tidigare sista stycket i artikel 14.2) finns bestämmelser om före-

byggande av våld. I artikeln nämns nu även könsrelaterat våld, sexuellt tvång och sexuella trakasserier. I mottagandelagen finns det ingen motsvarande bestämmelse. Olika former av våld, även sexuellt våld, har i strafflagen föreskrivits som straffbara handlingar. I mottagandelagen finns sådana bestämmelser om omhändertagande av farliga ämnen och föremål och om inspektion av rum som ska förhindra bland annat våld. I 60 § i mottagandelagen föreskrivs om omhändertagande av ämnen och föremål. En förläggning ska omhänderta sådana ämnen och föremål som påträffas hos en boende och som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt. Likaså kan sådana ämnen och föremål omhändertas, vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag. Enligt 61 § i mottagandelagen kan de rum som en boende vid en förläggning förfogar över inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att den boende där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §. Enligt 29 § i mottagandelagen ska möjligheter till studier ordnas vid förläggningar, och hit hör bland annat att ge information om det finländska samhället och dess normer, i vilka även ingår att kvinnor och män är jämställda. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I den nya artikel 18.5 föreskrivs att medlemsstaterna, så långt det är möjligt, ska se till att vuxna sökande i beroendeställning, med särskilda mottagandebehov, inkvarteras tillsammans med vuxna nära släktingar som redan befinner sig i samma medlemsstat, och som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för dem. I Finland strävar man i praktiken alltid efter att, på det sätt som direktivet kräver, inkvartera personer i utsatt ställning på samma plats som nära släktingar, även om det inte är fråga om de personer som enligt finsk lagstiftning ansvarar för dem. Den nationella lagstiftningen behöver inte ändras på denna punkt.

I artikel 18.9 (tidigare artikel 14.8), som rör möjligheten att avvika från bestämmelserna om materiella mottagningsvillkor, nämns inte längre förvarsenheter eller anläggningar vid

gränsen, och inte heller avsaknad av materiella mottagningsvillkor i ett visst geografiskt område. Ändringen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 19. Enligt artikeln ska medlemsstaterna se till att sökande får hälso- och sjukvård. Bestämmelsen fanns tidigare i artikel 15. I artikel 19.1 har införts skyldigheten att också ordna nödvändig behandling av allvarliga psykiska störningar. I artikel 19.2 har införts skyldigheten att, när det behövs, också ordna lämplig psykisk vård för sökande med särskilda mottagandebehov.

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Kommunerna är skyldiga att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för kommunens invånare. Utöver detta är kommunerna skyldiga att på vissa villkor ordna hälso- och sjukvårdstjänster också för andra än kommuninvånarna. Enligt 26 § i mottagandelagen har personer som söker internationellt skydd och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som föreskrivs i 50 § i hälso- och sjukvårdslagen och 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård samt rätt till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga. Barn som söker internationellt skydd och inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland får hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Enligt 3 § 1 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) gäller om sådana personers rätt till vård som tillfälligt vistas i Finland vad som föreskrivs särskilt eller vad som avtalas därom mellan stater på basis av ömsesidighet. Enligt 3 mom. ska patientens modersmål och individuella behov samt den kultur som han företräder i mån av möjlighet beaktas i vården och bemötandet. Patientens behov av vård bedöms enligt hans eller hennes individuella behov. Enligt 50 § i hälso- och sjukvårdslagen ska brådskande sjukvård, inbegripet brådskande mun- och tandvård, mentalvård, missbrukarvård och

psykosocialt stöd, ges patienten oberoende av var han eller hon är bosatt. Med brådskande vård avses omedelbar bedömning och behandling som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller kroppsskadan försvåras och som gäller akut sjukdom, kroppsskada, försämring av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. Enligt 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård ska kommunen sörja för att personer som inte har hemort i Finland i brådskande fall får behövlig specialiserad sjukvård i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Enligt 22 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) beslutar legitimerade läkare om medicinska undersökningar av en patient, ställer diagnos och beslutar om vården och behandlingen i samband därmed.

I motiveringen till 26 § i mottagandelagen konstateras att personerna förutom brådskande vård också får andra nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Behovet av en tjänst bedöms alltid av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utgående från klientens individuella behov av vård. Vid bedömningen ska man även beakta hur lång tid personen beräknas stanna i Finland. I 6 § i mottagandelagen föreskrivs om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. Behoven hos personer i utsatt ställning ska beaktas särskilt vid tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster.

Ändringarna i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Kapitel III: Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor

Artikel 20. I artikeln föreskrivs om inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor. Bestämmelserna fanns i det tidigare direktivet i artikel 16. Artikel 20.1 (tidigare artikel 16.1 a) har ändrats så att det endast i vederbörligen motiverade undantagsfall är möjligt att dra in materiella mottagningsvillkor. Artikeln är inte bindande, och ingen motsvarande bestämmelse finns i mottagandelagen.

Enligt artikel 20.1 c får mottagningsvillkoren inskränkas eller dras in om en sökande har lämnat in en ny ansökan. Ordalydelsen i artikeln har ändrats så att det syftas till en så-

dan efterföljande ansökan som avses i artikel 2 q i Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (2013/32/EU), nedan *förfarandedirektivet*. I artikel 2 q i förfarandedirektivet definieras efterföljande ansökan som en ytterligare ansökan om internationellt skydd som lämnas in efter det att ett slutgiltigt beslut har fattats om en tidigare ansökan. Ändringen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 20.2 har ändrats. I artikeln fanns tidigare bestämmelser om att vägra mottagningsvillkor. Enligt den omformulerade artikeln får medlemsstaterna inskränka materiella mottagningsvillkor när de kan fastställa att sökanden utan giltigt skäl inte har lämnat in sin ansökan om internationellt skydd så snart det varit praktiskt möjligt. I motsats till tidigare förutsätter punkten nu att mottagningsvillkoren kan inskränkas endast om det inte funnits giltiga skäl till att inte lämna in ansökan genast efter ankomsten till landet. Ingen motsvarande bestämmelse finns i mottagandelagen, och punkten är inte bindande, så inga ändringar behöver göras i den nationella lagstiftningen.

Enligt den tidigare artikel 16.4 skulle medlemsstaterna under alla omständigheter garantera tillträde till akutsjukvård vid inskränkning, indragning eller vägran av mottagningsvillkoren. Bestämmelsen finns nu i artikel 20.5, enligt vilken medlemsstaterna under alla omständigheter ska säkerställa tillträde till sjukvård i enlighet med artikel 19 och säkerställa värdiga levnadsvillkor för alla sökande. Tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster begränsas inte i mottagandelagen. Vad gäller mottagningspenning föreskrivs i 29 § 2 mom. i mottagandelagen att avdraget, om mottagningspenningen tillfälligt minskas, inte får äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggnad av ett människovärdigt liv eller för uppfyllandet av en lagstadgad underhållsskyldighet. Ändringen i artikeln ger inte anledning till några ändringar i den nationella lagstiftningen.

Kapitel IV: Utsatta personer

Artikel 21. I artikeln föreskrivs om utsatta personer. Bestämmelserna fanns tidigare i artikel 17. Det svenska uttrycket "utsatta personer" har, i motsats till motsvarande finska uttryck, inte ändrats. Till listan med exempel på utsatta personer har fogats personer som lider av allvarliga sjukdomar, personer med psykiska störningar och personer som utsatts för kvinnlig könsstympning. Listan är inte uttömmande. I den tidigare artikeln fanns en punkt 2, enligt vilken punkt 1 endast ska tillämpas på personer som befunnits ha särskilda behov efter en individuell utvärdering av deras situation. I det nya direktivet finns bestämmelser om bedömning av särskilda behov i artikel 22.

I 6 § i mottagandelagen föreskrivs om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. I paragrafen nämns som exempel på utsatt ställning åldern samt det fysiska och psykiska tillståndet. I motiveringen till paragrafen listas flera exempel på utsatta personer. Sådana är t.ex. personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld samt personer med hälsoproblem. Ändringarna i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen, eftersom personer i utsatt ställning inte kan definieras på ett uttömmande sätt och det inte är nödvändigt med en detaljerad lista i lagen.

Artikel 22. Artikeln rör bedömning av utsatta personers särskilda mottagandebehov. I det tidigare direktivet nämns utvärdering av särskilda behov i korthet i artikel 17.2.

Enligt artikel 22.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna bedöma om en sökande ska anses vara en person med särskilda mottagandebehov. Medlemsstaterna ska också ange vilka dessa särskilda behov är. Bedömningen ska inledas inom rimlig tid efter det att en person har ansökt om internationellt skydd och kan integreras i nationella förfaranden. Medlemsstaterna ska se till att de särskilda mottagandebehoven tillgodoses, i enlighet med direktivet, om de framkommer i ett senare skede av asylförfarandet. Medlemsstaterna ska se till att i det stöd som ges till sökande med särskilda mottagandebehov i enlighet med direktivet tas hänsyn till deras särskilda mottagandebehov under hela asylförfarandet, och att deras situation följs upp

på lämpligt sätt. Enligt artikel 22.2 behöver den bedömning som avses i punkt 1 inte ha formen av ett administrativt förfarande. Enligt artikel 22.3 får enbart utsatta personer i enlighet med artikel 21 anses ha särskilda mottagandebehov och därigenom komma i åtnjutande av det specifika stöd som tillhandahålls i enlighet med direktivet. Enligt artikel 22.4 ska den bedömning av särskilda mottagandebehov som föreskrivs i punkt 1 inte påverka bedömningen av behovet av internationellt skydd.

I 6 § i mottagandelagen föreskrivs om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. Enligt paragrafen ska vid tillämpningen av lagen de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatt ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd. Sökandens utsatta ställning och de särskilda behov som beror på den utreds alltid individuellt. Enligt motiveringen till regeringspropositionen bedöms de särskilda behoven av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården så snart som möjligt efter att ett ärende som gäller internationellt skydd har blivit anhängigt. I praktiken genomgår sökanden en hälsoundersökning och en inledande intervju som utförs av en hälsovårdare inom två veckor efter att sökanden registrerats som klient vid förläggningen. Vid den inledande intervjun går man igenom klientens hälsotillstånd och eventuella hälsoproblem. Även en socialarbetare träffar sökanden. I intervjuerna försöker man kartlägga sökandens situation som helhet. Därefter hänvisas sökanden vid behov till läkare, psykolog eller andra särskilda tjänster, till exempel till rehabiliteringscentret för tortyroffer (Kidutettujen kuntoutuskeskus). Sökanden kan hänvisas till vård även senare under processen. Personalen vid förläggningarna har utbildning i att känna igen sådant beteende hos de sökande som har att göra med eventuella trauman. Klienternas psykiska och fysiska hälsa kan observeras till exempel vid mötena med socialarbetaren och hälsovårdaren. Utmaningen är för tillfället att det finns skillnader i utbudet av hälsovårdstjänster kommuner emellan. Vad gäller tillgängligheten till tjänster kan det konstateras att det kan vara lång väntetid till exempel till

rehabiliteringscentret för tortyroffer. FN:s kommitté mot tortyr fäste år 2011 uppmärksamhet vid utbildningen av personal inom den finska hälso- och sjukvården och rekommenderade att innehållet i manualen för effektiv undersökning och dokumentation av tortyr och andra grymma, inhumana och förnedrande behandlingar och straff (Istanbulprotokollet) ska ingå i utbildningen.

Som bäst pågår ett projekt för att utveckla den psykiska hälsovården i förläggningarna, inom vilket personalen på förläggningarna erbjuds utbildning i förebyggande mentalvård. I utbildningen behandlas särdragen i fråga om mental hälsa och psykiska problem hos personer som söker internationellt skydd samt identifieringen av problem, verksamhetsplaneringen och genomförandet av planerna.

Lagstiftningen om bedömning av särskilda behov kan, när det gäller mottagandelagen och motiveringarna till den, redan nu i hög grad anses överensstämma med direktivet. Det föreslås ändå att mottagandelagen kompletteras i enlighet med vad som framförs nedan.

Artikel 23. Artikeln rör underåriga som söker internationellt skydd. Motsvarande bestämmelser fanns i det tidigare direktivet i artikel 18.

I artikel 23.1 har införts en mening, enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa en levnadsstandard som är lämplig för de underårigas fysiska, psykologiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Enligt 5 § i mottagandelagen ska, då lagen tillämpas på den som är yngre än 18 år, särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa och barnets utveckling och hälsa.

Det finns en ny artikel 23.2. Enligt artikel 23.2 a ska medlemsstaterna vid bedömningen av ett barns bästa särskilt ta vederbörlig hänsyn till möjligheterna till familjeåterförening. Enligt 16 § i mottagandelagen ska inkvarteringen av sökanden ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill.

Enligt artikel 23.2 b ska hänsyn tas till den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, med särskild hänsyn till den underåriges bakgrund. Enligt artikel 23.2 c ska hänsyn tas till säkerhets- och trygghetshänsyn, särskilt om det finns risk för att den un-

deråriga är offer för människohandel. Enligt 5 § i mottagandelagen ska, då lagen tillämpas på den som är yngre än 18 år, särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa och barnets utveckling och hälsa. Vid bedömningen av barnets bästa ska bestämmelserna om bedömning av barnets bästa i barnskyddslagen beaktas. Enligt 4 kap. (hjälp till offer för människohandel) 33 § i mottagandelagen ska, när tjänster och stödåtgärder tillhandahålls, hänsyn tas till de särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet hos offret för människohandel samt säkerheten för offret och de anställda som ordnar tjänsterna och stödåtgärderna. En regeringsproposition, genom vilken bestämmelserna i 4 kap. ändras, ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2014. Ovan nämnda bestämmelse ska kvarstå i lagen, och avsikten är att den ska preciseras så att hjälpen ordnas på basis av en bedömning av det individuella behovet av stöd för offret för människohandel.

Enligt artikel 23.2 d ska hänsyn tas till den underåriges åsikter, beroende på hans eller hennes ålder och mognad. Enligt 5 § i mottagandelagen ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Endast i sådana fall där utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas. Ett barn som fyllt 12 år ska ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen bli hört i ett ärende som gäller barnet självt.

Enligt den nya artikel 23.3 ska medlemsstaterna se till att underåriga har möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar och fritidsaktiviteter, som lämpar sig för deras ålder inom de anläggningar och förläggningar som avses i artikel 18.1 leden a och b, samt i utomhusaktiviteter. Vid förläggningar samt grupphem avsedda för barn som saknar vårdnadshavare finns utrymmen för klubb- och annan fritidsverksamhet där det ordnas rekreation för barn. I 17 § i mottagandelagen finns bestämmelser om inkvartering av barn utan vårdnadshavare i grupphem, enheter för stödboende eller andra inkvarteringsställen som är avsedda för barn. På grupphemets verksamhet tillämpas bestämmelserna i 59 § i

barnskyddslagen. Avsikten med bestämmelsen är enligt motiveringen i regeringspropositionen att garantera barn som bor i grupp- eller tillräcklig vård, fostran och omsorg, som barn som är åtskilda från sina föräldrar behöver. Enligt 4 mom. ska bestämmelserna om personal i barnskyddslagen tillämpas i fråga om kompetenskrav för de anställda.

Enligt den nya artikel 23.5 ska medlemsstaterna se till att underåriga barn till sökande eller sökande som är underåriga inkvarteras med sina föräldrar, sina ogifta underåriga syskon eller med den vuxne som ansvarar för dem enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis, förutsatt att detta är till de berörda underårigas bästa. Enligt 16 § i mottagandelagen ska inkvarteringen av sökanden ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill.

Ändringarna i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 24. I artikeln föreskrivs om ensamkommande barn. Motsvarande bestämmelser fanns i det tidigare direktivet i artikel 19.

Artikel 24.1, som rör företrädare för ensamkommande barn, har ändrats. Medlemsstaterna ska så snart som möjligt vidta åtgärder för att se till att ensamkommande barn har en företrädare som biträder och hjälper dem att ta tillvara sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet. Enligt det tidigare direktivet skulle medlemsstaterna så snabbt som möjligt vidta åtgärder för att se till att underåriga utan medföljande vuxen företräddes på ett tillfredsställande sätt av en förmyndare eller vid behov en organisation som skulle ansvara för de underårigas vård och välfärd, eller på annat lämpligt sätt. Enligt 39 § i mottagandelagen ska det utan dröjsmål utses en företrädare för sådana barn utan vårdnadshavare eller laglig företrädare som söker internationellt skydd, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Ansökan om förordnande av företrädare görs av den förläggning där barnet har registrerats som klient. Innan ansökan görs ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. i mottagandelagen. Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som kli-

ent är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

I artikel 24.1 har införts ett krav på att det ensamkommande barnet genast ska underrättas om utnämningen av en företrädare. I artikeln har även införts en bestämmelse om att företrädaren ska fullgöra sina uppgifter utifrån principen om barnets bästa enligt artikel 23.2 och besitta nödvändiga kunskaper för detta. Enligt 40 § i mottagandelagen ska företrädaren vara en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. En förutsättning för förordnande till företrädare är att personen har uppvisat ett straffregisterutdrag för tingsrätten. I motiveringen till paragrafen konstateras det att en företrädare kan vara kommunal tjänsteinnehavare eller arbetstagare. Företrädarens uppdrag kan ansluta sig till tjänsten eller anställningen, men endast personer som gett sitt samtycke ska utses till uppdraget. Uppdraget kan skötas av t.ex. en tjänsteförmyndare eller socialarbetare i kommunen. Företrädaren kan också arbeta inom en barnskyddsorganisation eller vara någon annan för uppdraget lämplig person. Enligt motiveringen kan den som är juridisk rådgivare till en person som söker internationellt skydd i regel inte samtidigt vara företrädare, och en person som är anställd vid en förläggning bör inte heller utses till företrädare. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Dessutom ska enligt artikel 24.1, för att kunna säkerställa den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, den person som agerar som företrädare endast bytas ut om det är nödvändigt. Enligt 42 § i mottagandelagen kan en företrädare befrias från sitt uppdrag om han eller hon begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl. I motiveringen till paragrafen konstateras det att grunden för befriandet kan vara att företrädaren är sjuk eller förhindrad att sköta sitt uppdrag på grund av andra arbetsuppgifter eller oförmåga att sköta uppdraget. Befriande av företrädaren från upp-

draget kan också komma i fråga om företrädarens intresse står i strid med barnets eller om barnet och företrädaren annars inte kommer överens. I motiveringen konstateras vidare att om en anställd märker att en företrädare inte är lämplig för sitt uppdrag eller att barnet t.ex. är skrämt eller ångestfyllt på grund av företrädarens handlande, ska förläggningen försöka reda ut situationen genom att höra barnet och företrädaren och vid behov ansöka om att företrädaren befrias från uppdraget. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt det tidigare direktivet ska behöriga myndigheter utföra regelbundna utvärderingar. Enligt den ändrade artikel 24.1 ska behöriga myndigheter utföra regelbundna bedömningar, inbegripet vad gäller tillgången till nödvändiga medel för att biträda det ensamkommande barnet. I mottagandelagen finns ingen specifik bestämmelse om regelbundna bedömningar av biträdandet. Ändringen föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt artikel 24.1 ska vidare organisationer eller personer vars intressen står i strid med, eller kan komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, inte kunna utses till företrädare. I mottagandelagen finns ingen specifik bestämmelse om att en företrädarens intressen inte får stå i strid med barnets intressen. Enligt 40 § 1 mom. i mottagandelagen förordnas till företrädare en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. I motiveringen till 42 § om befriande av en företrädare från sitt uppdrag konstateras att befriande av företrädaren från uppdraget kan komma i fråga om företrädarens intresse står i strid med barnets. Beaktande av intressekonflikter vid förordnande av företrädare framgår alltså åtminstone indirekt av lagen. Det föreslås att lagen i detta avseende kompletteras i enlighet med vad som framförs nedan.

Artikel 24.2, som handlar om var ensamkommande barn ska placeras, motsvarar i stort sett det tidigare direktivet, men möjligheten att placera 16—17-åringar i förläggningar för vuxna sökande har precisrats så att detta endast är möjligt förutsatt att det, i enlighet med artikel 23.2 i direktivet, är till

barnets bästa. Enligt 17 § i mottagandelagen får barn som fyllt 16 år och saknar vårdnadshavare inkvarteras i en enhet för stödboende, om det är motiverat med tanke på barnets utveckling och välfärd. I Finland inkvarteras inte ensamkommande underåriga sökande i förläggningar för vuxna. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 24.3, som rör spårande av familjemedlemmar till ensamkommande barn, har ändrats så att den nu är förpliktigande, i och med att uttrycket ”ska försöka spåra” i det tidigare direktivet har ersatts med uttrycket ”ska börja spåra”. Artikeln har även precisrats så att det ska värnas om det ensamkommande barnets bästa samtidigt som familjemedlemmarna spåras. För att främja det bästa för en sådan minderårig utan vårdnadshavare som söker internationellt skydd, ska Migrationsverket, enligt 105 b § i utlänningslagen, utan dröjsmål börja spåra föräldrarna eller någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden. I motiveringen till paragrafen (RP 9/2014 rd) konstateras det att barnets intresse ska bedömas noggrant när spårningsåtgärder vidtas. I motiveringen konstateras det också att spårande i vissa fall kan strida mot barnets intresse.

I artikel 24.4, som rör utbildning av personal som arbetar med ensamkommande barn, har det precisrats att personal som arbetar med barn ska fortsätta få utbildning. I 17 § i mottagandelagen konstateras det att bestämmelserna i 60 § i barnskyddslagen gäller i fråga om kompetenskraven för de anställda vid grupphem, enheter för stödboende och andra inkvarteringsställen för barn. Enligt 60 § i barnskyddslagen ska den föreståndare som ansvarar för vård- och fostringsuppgifter vid barnskyddsanstalten ha behörighet enligt 10 § 4 mom. i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården samt ska hänsyn till specialbehoven bland verksamhetsenhetens klienter och verksamhetens art tas i behörighetsvillkoren för personal i vård- och fostringsuppgifter. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 25. Artikeln rör offer för tortyr och våld. Motsvarande bestämmelser fanns i det tidigare direktivet i artikel 20. I artikel 25.1

har det införts en bestämmelse om att medlemsstaterna ska se till att sökandena särskilt erhåller lämplig medicinsk och psykisk behandling eller vård. Enligt 26 § i mottagandelagen har personer som söker internationellt skydd rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som föreskrivs i 50 § i hälso- och sjukvårdslagen och 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård samt rätt till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga.

Enligt den nya artikel 25.2 som införts i direktivet ska personal som arbetar med offer för tortyr, våldtäkt eller andra grova våldshandlingar ha fått och fortsätta få lämplig utbildning om offrens behov. I 5 § i hälso- och sjukvårdslagen finns bestämmelser om hälso- och sjukvårdspersonalens skyldighet som gäller fortbildning och i 8 § om kvaliteten på hälso- och sjukvården och om patientsäkerheten. Enligt den nya artikel 25.2 ska vidare personal som arbetar med offer vara bundna av reglerna om tystnadsplikt, enligt nationell rätt, beträffande uppgifter som de får känedom om genom sitt arbete. Enligt 59 § om sekretess i mottagandelagen är uppgifter och handlingar som har erhållits för utförande av uppgifter som avses i mottagandelagen sekretessbelagda i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999).

Ändringarna i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Kapitel V: Överklagandeförfarande

Artikel 26. Bestämmelser om överklagandeförfarande fanns i det tidigare direktivet i artikel 21. Enligt artikel 21.1 skulle medlemsstaterna se till att avslag i fråga om beviljande av förmåner i enlighet med direktivet eller beslut som fattas i enlighet med artikel 7 och som individuellt påverkar asylsökande kan överklagas enligt de förfaranden som fastställts i den nationella lagstiftningen. I den nya artikeln nämns inte längre avslag. Nu finns i artikel 26.1 bestämmelser om överklagande av beslut i fråga om beviljande, indragning eller inskränkning av förmåner enligt direktivet. Artikel 26.1 är även preciserad så att möjlighet till överklagande eller

prövning av de faktiska och rättsliga omständigheterna inför en rättslig myndighet ska ges.

Enligt 55 § i mottagandelagen får ändring i andra beslut som avses i lagen än tingsrättens beslut sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt 56 § i mottagandelagen kan omprövning av en avgift för mottagnings tjänster begäras hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet. I ett beslut med anledning av omprövningsbegäran får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Enligt 57 § om besvär förbud i mottagandelagen får ändring inte sökas genom besvär i ett beslut som en förläggning eller Migrationsverket fattat med stöd av 16 § och som gäller inkvartering eller förflyttning från en förläggning till en annan. De flesta av dem som söker internationellt skydd flyttas från den första förläggningen till en annan förläggning för att påskynda behandlingen av ansökan. Flytt från en förläggning till en annan kan inte ses som en sådan indragning eller inskränkning av förmåner enligt direktivet som avses i artikeln. Enligt artikel 7 i direktivet får medlemsstaterna besluta om var den sökande ska bosätta sig, bl.a. för en skyndsamt prövning och effektiv uppföljning av ansökan. Enligt mottagandelagen kan personer som söker internationellt skydd även själva ordna sin inkvartering och därmed välja sin egen boningsort. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt den nya artikel 26.2 ska medlemsstaterna, i fall av överklagande eller prövning inför en rättslig myndighet som avses i artikel 26.1, se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde finns att tillgå på begäran i den mån det är nödvändigt för att säkerställa faktisk tillgång till rättslig prövning. Detta ska åtminstone innefatta förberedelse av de handlingar som krävs samt deltagande i förfarandet inför de rättsliga myndigheterna på den sökandes vägnar. Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska erbjudas av lämpligt kvalificerade personer i enlighet med vad som är godkänt eller tillåtet enligt nationell

rätt, vars intressen inte står, eller kan komma att stå, i strid med sökandens intressen. I mottagandelagen finns inga bestämmelser om rättshjälp, men bestämmelser om rätten till rättshjälp ingår i rättshjälpslagen (257/2002). Enligt 2 § 2 mom. i rättshjälpslagen beviljas rättshjälp personer utan hemkommun i Finland samt personer som inte har hemvist och inte är bosatta i någon annan av EU:s medlemsstater eller inom EES, om personens sak behandlas i en finsk domstol eller om det finns särskilda skäl att bevilja rättshjälp. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt den nya artikel 26.3 får medlemsstaterna också föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska ges enbart till dem som saknar tillräckliga tillgångar, och/eller endast genom de tjänster som tillhandahålls av juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genom nationell rätt särskilt har utsetts för att bistå och företräda sökande. Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde inte ska ges om en behörig myndighet anser att överklagandet eller prövningen saknar rimliga utsikter till framgång. I sådana fall ska medlemsstaterna se till att rättsligt bistånd och biträde inte inskränks godtyckligt och att sökandens faktiska tillgång till rättslig prövning inte begränsas.

I 3 § i rättshjälpslagen föreskrivs om de ekonomiska förutsättningarna för rättshjälp. Rättshjälp ges på ansökan kostnadsfritt eller mot en självriskandel på grundval av sökandens ekonomiska ställning. Enligt 8 § i rättshjälpslagen lämnas rättshjälp av ett offentligt rättsbiträde. I domstolsärenden kan till biträde dock också förordnas ett privat biträde som har gett sitt samtycke till uppdraget. Till privat biträde ska förordnas en advokat eller ett rättegångsbiträde med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011). Enligt 7 § i rättshjälpslagen beviljas inte rättshjälp om saken är av ringa betydelse för sökanden, det skulle vara uppenbart oändamålsenligt i jämförelse med den nytta sökanden får, drivande av saken skulle vara rättsmissbruk eller saken grundar sig på överlåten rätt och det finns anledning att anta att överlåtelserna har skett i syfte att

komma i åtnjutande av rättshjälp. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Enligt den nya artikel 26.4 får medlemsstaterna införa belopps- och/eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, förutsatt att dessa gränser inte godtyckligt begränsar tillgången till rättsligt bistånd och biträde. Medlemsstaterna får även, när det gäller avgifter och andra kostnader, föreskriva att behandlingen av de sökande inte ska vara mer förmånlig än den behandling som de egna medborgarna vanligtvis får i frågor som gäller rättsligt bistånd. Enligt 5 § i rättshjälpslagen kan rättshjälp begränsas till särskilt angivna åtgärder. Rättshjälp omfattar biträdets åtgärder för en tid av högst 80 timmar. Den domstol som behandlar saken kan dock besluta att rättshjälp ska fortsätta om det finns särskilda skäl att fortsätta rättshjälp med beaktande av rättshjälpstagarens behov av rättsskydd och ärendets art och omfattning. Artikeln ger inte anledning till några ändringar i den nationella lagstiftningen.

Medlemsstaterna får, enligt den nya artikel 26.5, begära att helt eller delvis bli ersatta för beviljade kostnader om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att godkänna sådana kostnader fattades på grundval av falska uppgifter från sökanden. I 16 § i rättshjälpslagen föreskrivs om ändring av rättshjälpsbeslutet och rättshjälpens upphörande. Om förutsättningar för beviljande av rättshjälp inte har funnits eller om de har ändrats eller inte längre finns, kan rättshjälpsbyrån ändra rättshjälpsbeslutet eller besluta att rättshjälp ska upphöra. När rättshjälpstagarens självriskandel ändras ska det bestämmas om det nya beslutet ska tillämpas retroaktivt. När det beslutas att rättshjälp upphör ska det bestämmas om rättshjälpstagaren ska ersätta staten för erhållen rättshjälp och fastställs ersättningens belopp. Artikeln ger inte anledning till några ändringar i den nationella lagstiftningen.

I artikel 21.2 i det tidigare direktivet föreskrevs det att förfaranden för tillgång till juridisk rådgivning ska fastställas i nationell lagstiftning. Bestämmelsen ingår nu i den nya artikel 26.6. Bestämmelsens formulering

har preciserats så att förfarandena för tillgång till rättsligt bistånd och biträde ska fastställas i nationell rätt. Förfarandena för tillgång till rättsligt bistånd och biträde fastställs i rätts-hjälpslagen. Ändringen i artikeln föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Kapitel VI: Åtgärder för att effektivisera mottagningssystemet

Artikel 27. Enligt denna nya artikel ska varje medlemsstat meddela kommissionen vilka myndigheter som ansvarar för att fullgöra skyldigheterna enligt direktivet. Medlemsstaterna ska också informera kommissionen om valet av ansvarig myndighet ändras.

Artikel 28. De bestämmelser om system för styrning, tillsyn och kontroll av mottagningsvillkoren som i det tidigare direktivet fanns i artikel 23 finns nu i artikel 28. Ordalydelsen i artikel 28.1 har preciserats så att den nu är mer förpliktande i och med att medlemsstaterna ska införa relevanta förfaranden för att se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Det finns en ny artikel 28.2, enligt vilken medlemsstaterna senast den 20 juli 2016 ska inlämna relevant information till kommissionen på det sätt som framgår av bilaga I till direktivet.

Enligt reglementet för statsrådet (262/2003) ska ministerierna behandla bl.a. till det egna ansvarsområdet hörande ärenden som gäller verksamhets- och ekonomiplanering, resultatstyrning, lagberedning, förvaltning, forskning, utveckling och övervakning samt andra sådana ärenden som ska anses höra till skötseln av de uppgifter som hör till det egna ansvarsområdet. Enligt 15 § i reglementet hör bl.a. internationellt skydd till inrikesministeriets ansvarsområde. Enligt 8 § i mottagandelagen ska styrningen och planeringen samt övervakningen av mottagningsverksamheten för personer som söker internationellt skydd i praktiken skötas av Migrationsverket. Enligt 2 § i lagen om Migrationsverket (156/1995) ska Migrationsverket svara för styrningen, planeringen och övervakningen av den praktiska verksamheten vid mottagande av personer som söker internationellt skydd. Ändringen i artikeln föran-

leder inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 31. Enligt artikeln ska medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1—12, 14—28 och 30 och bilaga I senast den 20 juli 2015. Medlemsstaterna ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att ändra den nationella lagstiftningen så att den motsvarar mottagandedirektivet. Största delen av ändringarna till det tidigare mottagandedirektivet föranleder inga ändringar i den nationella lagstiftningen. Syftet med propositionen är att precisera mottagandelagen till den del den gäller bedömning av de särskilda behov personer i utsatt ställning har, inkvartering av personer som söker internationellt skydd samt företrädare för barn utan vårdnadshavare, så att lagen bättre motsvarar de ändrade bestämmelserna i direktivet.

4 Propositionens konsekvenser

De ändringar som föreslås handlar om en precisering av den gällande lagstiftningen och om att höja den rådande tillämpningspraxis som grundar sig på motiveringen i den tidigare regeringspropositionen till lagnivå. De bedöms alltså inte ha några konsekvenser för statens ekonomi eller myndigheternas verksamhet. De preciseringar som föreslås gör att mottagandelagen bättre motsvarar mottagandedirektivet samt förtydligar praxis, då sådant som står i motiveringen till den tidigare mottagandelagen och vedertagen praxis inom mottagningsverksamheten lyfts till lagnivå.

5 Beredningen av propositionen

Regeringspropositionen har beretts vid inrikesministeriet. Utkastet till regeringsproposition sändes på remiss till 23 myndigheter och organisationer. Av dessa svarade 20.

I många utlåtanden fästes uppmärksamhet vid igenkännande av utsatta personer och beaktande av deras specialbehov. Båda kräver enligt utlåtandena ytterligare resurser samt utbildning av de personer som i sitt arbete möter sådana personer. En grupp av utsatta personer som särskilt lyftes fram i utlåtandena var offer för tortyr. Tryggandet av behoven hos barn och särskilt hos barn utan vårdnadshavare fördes fram i många utlåtanden.

6 Samband med andra propositioner

Avsikten är att en regeringsproposition med förslag till lagar om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och av 52 b och 52 c § i utlänningslagen ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2014. Den regeringspropositionen innehåller inga förslag till ändring av de bestämmelser som denna regeringsproposition handlar om, men i den föreslås det att rubriken på mottagandelagen ändras. I den nya rubrik som föreslås nämns förutom mottagande av personer som söker internationellt skydd även igenkännande av och hjälp till offer för människohandel.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

6 §. *Tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning.* I paragrafen finns bestämmelser om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. Som exempel på utsatt ställning nämns åldern och det fysiska och psykiska tillståndet. I regeringspropositionen listas i motiveringen till denna paragraf flera exempel på utsatta personer. Sådana är t.ex. personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld samt personer med hälsoproblem. I artikel 21 i mottagandedirektivet listas exempel på utsatta personer. Som exempel nämns underåriga, ensamkommande barn, funktionshindrade, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn samt personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld. I samband med omarbetningen av direktivet har offer för människohandel, personer som lider av allvarliga sjukdomar, personer med psykiska störningar och personer som utsatts för kvinnlig könsstympning lagts till i listan med exempel. Listan är inte uttömmande, så det anses fortfarande inte vara ändamålsenligt att inkludera den i lagen.

Enligt den ändrade artikel 22.1 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna bedöma om en sökande ska anses vara en person med särskilda mottagandebehov och också ange vilka dessa särskilda behov är. Bedömningen ska inledas inom rimlig tid efter det att en person har ansökt om internationellt skydd. Medlemsstaterna ska se till att särskilda mottagandebehov tillgodoses också när de framkommer i ett senare skede av asylförfarandet. Medlemsstaterna ska även se till att i det stöd som ges till sökande med särskilda mottagandebehov tas hänsyn till deras särskilda mottagandebehov under hela asylförfarandet, och att deras situation följs upp på lämpligt sätt.

Det föreslås att paragrafen kompletteras med bestämmelsen att en persons särskilt utsatta ställning och de särskilda behov som beror på den ska utredas individuellt inom en rimlig tid från det att ansökan om internatio-

nell skydd blivit anhängig. Eftersom paragrafen också tillämpas på personer som får tillfälligt skydd och personer som är offer för människohandel, gäller den nya bestämmelsen även dem. Bestämmelser om beaktande av den utsatta ställningen hos personer som är offer för människohandel finns även i lagens 4 kap., som innehåller bestämmelser om hjälp till offer för människohandel. Avsikten är att en regeringsproposition om ändring av bestämmelserna om hjälp till offer för människohandel ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2014.

De särskilda behoven hos personer i utsatt ställning ska, liksom för närvarande, bedömas av en yrkesutbildad person inom social- och hälsovården så snart som möjligt efter ett ärende som gäller internationellt skydd, tillfälligt skydd eller hjälp till offer för människohandel har blivit anhängigt. Enligt nuvarande praxis genomgår sökanden en inledande intervju och en hälsoundersökning inom ungefär två veckor efter att sökanden registrerats som klient vid förläggningen. Målet ska fortsättningsvis vara att bedömningen ska påbörjas så snart som möjligt och senast inom två veckor. För att kunna beakta särskilda behov måste personalen vid förläggningen ha förmåga att identifiera behov som beror på traumatiska erfarenheter. Man har strävat efter att ordna utbildning om detta för personalen vid förläggningarna. Avsikten med intervjun och hälsoundersökningen vid förläggningen är att kartlägga klientens situation så att han eller hon vid behov kan hänvisas till läkare, psykolog eller sådana särskilda tjänster som erbjuds vid till exempel rehabiliteringscentret för tortyroffer.

Det föreslås att det i paragrafen, utöver vad som nämns ovan, införs en bestämmelse om att de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning ska beaktas under hela den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas och tillfälligt skydd ges samt under den tid som offer för människohandel får hjälptjänster enligt 4 kap. I praktiken kan sökanden också för närvarande hänvisas till vård även senare under processen. Personalen vid förläggningarna har utbildning i att känna igen sådant beteende hos

de sökande som har att göra med eventuella trauman. Klienternas psykiska och fysiska hälsa kan observeras till exempel vid mötena med socialarbetaren och hälsovårdaren.

16 §. Inkvartering på en förläggning. Enligt den nya artikel 18.3 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna ta hänsyn till särskilda faktorer som avser ålder och kön, och till utsatta personers situation i förhållande till andra sökande inom anläggningar och förläggningar. I 16 § om inkvartering i mottagandelagen nämns inte att de sökandes ålder eller kön ska beaktas när inkvarteringen ordnas. Bestämmelser om beaktande av utsatt ställning finns i mottagandelagens 6 §, enligt vilken de särskilda behov som beror på den sökandes särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, ska beaktas vid tillämpningen av lagen. Det föreslås att paragrafen om inkvartering ändras så att de inkvarterades ålder och kön ska beaktas vid inkvarteringen. Ändringen motsvarar nuvarande praxis.

40 §. Företrädarens behörighet. Enligt 1 mom. förordnas till företrädare för ett barn utan vårdnadshavare en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. Enligt artikel 24.1 i mottagandedirektivet ska organisationer eller personer vars intressen står i strid med, eller kan komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, inte kunna utses till företrädare för ensamkommande barn. I mot-

tagandelagen nämns inte intressekonflikt som ett hinder för att förordnas till företrädare, men i motiveringen till 42 § om befriande av en företrädare från sitt uppdrag konstateras att befriande av företrädaren från uppdraget kan komma i fråga om företrädarens intresse står i strid med barnets. För att förtydliga lagstiftningen och i enlighet med det ändrade direktivet föreslås det att 40 § 1 mom. preciseras genom att det i momentet införs en bestämmelse om att en person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen inte får förordnas till företrädare.

2 Ikraftträdande

Enligt artikel 31 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 20 juli 2015. Lagen om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

3 Förhållande till grundlagen samt elagstiftningsordning

Propositionen innehåller inte ändringar som är betydande med hänsyn till de grundläggande rättigheterna och lagförslaget kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § i grundlagen.

Lag

om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) 6, 16
och 40 § som följer:

6 §

Tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning

Då denna lag tillämpas ska de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. En persons särskilt utsatta ställning och de särskilda behov som beror på den ska utredas individuellt inom en rimlig tid från det att ärendet blivit anhängigt. De särskilda behoven ska beaktas under hela den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas, under den tid som tillfälligt skydd ges och under den tid som offer för människohandel får hjälptjänster enligt 4 kap.

16 §

Inkvartering på en förläggning

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. Vid inkvarteringen beaktas de

inkvarterades ålder och kön. En sökande kan flyttas till en annan förläggning om det behövs för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd. Inkvarteringen ska ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill.

Förläggningen beslutar om inkvartering och förflyttning. Innan beslut om förflyttning fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan det beslutas att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras.

Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan uppnå enighet om till vilken förläggning personen ska flyttas.

40 §

Företrädarens behörighet

Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på

ett oklanderligt sätt. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare. En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen

för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

Denna lag träder i kraft den 20.

Helsingfors den 25 september 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Inrikesminister Päivi Räsänen

Lag**om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) 6, 16
och 40 § som följer:

Gällande lydelse

6 §

*Tillämpning av lagen på personer i utsatt
ställning*

Då denna lag tillämpas ska de särskilda be-
hov som beror på en persons särskilt utsatta
ställning, såsom på åldern eller det fysiska
och psykiska tillståndet, beaktas hos personer
som söker internationellt skydd, får tillfälligt
skydd eller är offer för människohandel.

16 §

Inkvartering på en förläggning

Personer som söker internationellt skydd el-
ler får tillfälligt skydd inkvarteras på en för-
läggning. En person kan flyttas till en annan
förläggning om det behövs för personens
egen skull, förläggnings verksamhet eller
behandlingen av ansökan om internationellt
skydd. Inkvarteringen ska ordnas så att famil-
jemedlemmar kan bo tillsammans om de så
vill.

Förläggningsen beslutar om inkvartering
och förflyttning. Innan beslut om förflyttning
fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan

Föreslagen lydelse

6 §

*Tillämpning av lagen på personer i utsatt
ställning*

Då denna lag tillämpas ska de särskilda be-
hov som beror på en persons särskilt utsatta
ställning, såsom på åldern eller det fysiska
och psykiska tillståndet, beaktas hos personer
som söker internationellt skydd, får tillfälligt
skydd eller är offer för människohandel. *En
särskilt utsatta ställning och de sär-
skilda behov som beror på den ska utredas
individuellt inom en rimlig tid från det att
ärendet blivit anhängigt. De särskilda be-
hoven ska beaktas under hela den tid som ansö-
kan om internationellt skydd behandlas, un-
der den tid som tillfälligt skydd ges och un-
der den tid som offer för människohandel får
hjälpjänster enligt 4 kap.*

16 §

Inkvartering på en förläggning

Personer som söker internationellt skydd
eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en
förläggning. *Vid inkvarteringen beaktas de
inkvarterades ålder och kön.* En sökande kan
flyttas till en annan förläggning om det be-
hövs för personens egen skull, förläggnings-
ens verksamhet eller behandlingen av ansö-
kan om internationellt skydd. Inkvarteringen
ska ordnas så att familjemedlemmar kan bo
tillsammans om de så vill.

Förläggningsen beslutar om inkvartering
och förflyttning. Innan beslut om förflyttning
fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

det beslutas att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras.

Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan komma överens om till vilken förläggning personen ska flyttas.

det beslutas att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras.

Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan uppnå enighet om till vilken förläggning personen ska flyttas.

40 §

40 §

*Företrädarens behörighet**Företrädarens behörighet*

Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt.

En förutsättning för förordnande till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. *En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare.*

En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).